

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060303

DOM
2017-11-30
Stockholm

Mål nr
M 11357-16

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2016-12-14 i mål nr M 3460-16, se bilaga A

PARTER

Klagande

E.ON Elnät Sverige AB, 556070-6060
205 09 Malmö

Ombud: x

Motpart

Energimarknadsinspektionen
Box 155
631 03 Eskilstuna

SAKEN

Förlängd nätkoncession för linje för en luftledning i Näs i Örnsköldsviks kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom upphäver Mark- och miljööverdomstolen villkor 1.2 i Energimarknadsinspektionens beslut.

Dok.Id 1373131

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00–15:00
		E-post: svea.hovratt@dom.se www.svea.se		

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

E.ON Elnät Sverige AB (E.ON Elnät) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen med ändring av mark- och miljödomstolens dom upphäver villkor 1.2 i Energi- marknadsinspektionens beslut.

Energimarknadsinspektionen har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Parterna har stått fast vid vad de har anfört tidigare och utöver det gjort sammanfattningsvis följande tillägg och förtydliganden.

E.ON Elnät

Det övergripande syftet med Natura 2000-området Moälven är att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som legat till grund för utpekandet av området till Natura 2000, dvs. de bevarandemål som ska uppfyllas för att bevarandesyftet ska uppnås. Av naturtyper och arter är det möjligen utter som skulle kunna påverkas av reparation och underhåll av en kraftledning genom störning av människor och maskiner under arbete vid underhåll. Ledningen har dock funnits under lång tid och att röjning har utförts och kommer att utföras med en periodicitet om 8-10 år eller att stolpbyte eller andra underhållsåtgärder utförs med kanske 20 års mellanrum kan omöjligt påverka utterns gynnsamma bevarandestatus. Särskilt som närmaste portalstolpe på aktuell ledning ligger ca 97 meter från vattendraget och närmaste ledningsdel ligger 15 meter från vattendraget. Det finns vidare anledning att påpeka att Natura 2000-området är ett vidsträckt vattensystem som täcker 3 225 hektar. Det är inte rimligt eller motiverat att underhåll och reparationer på aktuell del av ledningen, ca 85 meter, ska föranleda en särskild informationsskyldighet till länsstyrelsen.

Det finns inga omedelbara planerade underhållsåtgärder för aktuell ledning. På sikt, om flera decennier, kan det bli fråga om stolpbyte av den dubbelstolpe som står ca 97 meter från vattendraget. Något utbyte av faslinor är inte planerat. Utöver det ovan beskrivna kan reparationsåtgärder krävas om ledningsbesiktningar visar skador på stolpe eller dess komponenter. Reparation av dessa anläggningsdelar utförs normalt genom att en traktorgrävare med skyliftarm hissar upp montör som utför arbete på stolpen. E.ON Elnät kan inte se miljönyttan med att länsstyrelsen får information om dessa underhållsåtgärder och ser heller ingen risk för påverkan på Natura 2000-området. I fall av skador som orsakar strömavbrott på ledningen vilket kan uppkomma genom till exempel åsknedslag eller kraftiga väderstörningar, stormar eller liknande kan akuta reparationer behöva utföras. Det finns ingen miljönytta med att länsstyrelsen informeras om sådana brådskande åtgärder så snart som möjligt efter utförandet. Natura 2000-området utgör enbart vattendraget Norra Anundasjöån. Enligt E.ON Elnäts kännedom finns vidare inga våtmarken eller strandskogar i befintlig ledningsgata. Befintlig ledningsgata har varit en del av utterns livsmiljö under lång tid och ett bibehållande av denna utgör ingen risk för bibehållandet av dess livsmiljö.

E.ON Elnät tillåter inte lämnade av röjningsavfall i vattendrag. Vidare kan ifrågasättas om så mycket ris och virke kan uppstå vid röjning på den korta ledningssträckan, i synnerhet då större delen av ledningssträckan består av åkermark och det finns parallella och intilliggande ledningsgator som delas med aktuell ledning.

E.ON Elnät har tagit ett beslut om att lämna användandet av kreosotimpregnerade stolpar och i stället exempelvis använda kopparsaltimpregnerade trästolpar.

Av 12 kap. 6 § miljöbalken följer att E.ON Elnät är skyldigt att för samråd anmäla alla åtgärder som väsentligen kan komma att ändra naturmiljön. Exempel på åtgärder som omfattas av samrådskravet är underhållsröjning, byte av ett större antal ledningsstolpar och åtgärder i särskilt känsliga naturområden, m.m. Erforderlig miljöhänsyn säkerställs därmed inom ramen för detta samråd. Länsstyrelsen har därvid möjlighet att förelägga E.ON Elnät om skäligen skyddsåtgärder som behövs för att begränsa eller motverka skador i naturmiljö. Länsstyrelsen har inte efterfrågat någon ytterligare information om underhållsåtgärder i sitt yttrande i ärendet och har inte heller motsatt sig ett upp-

hävande av villkoret. Vidare är alla åtgärder som kan skada naturmiljön i Natura 2000-områden på ett betydande sätt tillståndspliktiga enligt 7 kap. miljöbalken. Såvitt E.ON Elnät kan bedöma är samrådsskyldigheten enligt 12 kap. 6 § miljöbalken samt dispenskrav för påverkan i Natura 2000-område tillfyllest för att säkerställa ett fullgott miljöskydd.

Villkoret tål även att ifrågasättas ur rättssäkerhetssynpunkt. Villkoret saknar en närmare precisering om hur begreppet ”brådskande reparationer” ska tolkas och hur informationsskyldigheten ska fullgöras.

Energimarknadsinspektionen

Den meddelade nätkoncessionen har en giltighetstid tills vidare. Under nätkoncessionens första 40 år finns överhuvudtaget ingen möjlighet att få till stånd ändringar i nätkoncessionen eller villkor till den, om inte ändringar initierats av nätbolaget. Det är därför mycket viktigt att de villkor som gäller för verksamheten är långsiktiga och tar hänsyn till elnätverksamhetens långa livslängd och underhållets regelbundna miljöpåverkande åtgärder. E.ON Elnät är inte bundet genom Energimarknadsinspektionens beslut om nätkoncession till vissa stolpplaceringar. Byte av faslinor är en åtgärd som utgör en del av verksamheten och som därför inte kräver någon ny nätkoncession. Det går därför inte att avfärda villkor 1.2 som obehövt på den grund att inga stolpar finns nära vattnet eller för att faslinorna inte behöver bytas ut i närtid. Såväl faslinor som ledningsstolpar kommer att behöva bytas under nätkoncessionens giltighetstid och stolpar kan komma att flyttas. Såsom E.ON framfört kan utterns livsmiljö påverkas av störningar i omgivningen eller av förändringar i lokalmiljön. Därtill påverkar ledningen, eller kan komma att påverka, förekomsten av strandskogar och våtmarker i Natura 2000-området, genom att skogsgatan hålls öppen och genom att maskiner förs fram som kan skada markens hydrologi. Vid bristfälligt utfört underhåll kan verksamheten orsaka vandringshinder genom att avverkat eller röjt virke eller ris hamnar i vattnet, vilket skadar det fria flödet i ån. Ledningsstolpar är idag impregnerade med kreosot, vilket kan vara olämpligt vid ett stolpbyte. Likaså kan en annan stolpplacering än dagens vara olämplig, eller lämpligare. Det är därför av

betydelse att länsstyrelsen får möjlighet att innan arbeten genomförs bedöma om det finns en risk för negativ påverkan på Natura 2000-områdets värden.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

För att få bygga och använda en elektrisk starkströmsledning krävs tillstånd, s.k. nät-koncession. En nätkoncession ska förenas med de villkor som behövs, se 2 kap. 11 § ellagen (1997:857). Villkor kan ställas upp av olika skäl, bland annat för att skydda människors hälsa och miljön mot skador och olägenheter samt för att främja en långsiktigt god hushållning med mark och vatten och andra resurser. I nyare koncessionsbeslut finns det ofta ett allmänt villkor, där det framgår att verksamheten ska bedrivas i huvudsak i enlighet med vad sökanden har angett i ansökan med bilagor eller i övrigt åtagit sig i ärendet.

Vid prövning av nätkoncession för linje ska bestämmelserna i 2- 4 kap. och 5 kap. 3 § miljöbalken tillämpas och en miljökonsekvensbeskrivning ska ingå i ansökan, se 2 kap. 8 a § ellagen.

Beslut enligt ellagen har inte rättskraft som påverkar prövningar enligt miljöbalken och tillsynsmyndigheten kan därför med stöd av 26 kap. 9 § miljöbalken meddela förelägganden och förbud trots att Energimarknadsinspektionen kan ha godtagit vissa förhållanden vid sin prövning (jämför bl.a. prop. 1997/98:90 s. 151 ff). Åtgärder som vidtas i anslutning till starkströmsledningar kan också utlösa tillstånds- eller dispensansökningar enligt miljöbalken och det kan föreligga skyldighet för verksamhetsutövaren att samråda med länsstyrelsen enligt 12 kap. 6 § miljöbalken inför sådana åtgärder som inte är tillstånds- eller anmälningspliktiga, t.ex. en planerad röjning av en ledningssträcka men även inför vissa planerade punktinsatser. Samrådet sker för att klargöra hur de planerade åtgärderna kan antas inverka på miljön och hur de kan anpassas till miljöbalkens krav, bl.a. hänsynsreglerna i 2 kapitlet. Länsstyrelsen kan efter samrådet meddela förelägganden och förbud för naturmiljöns skydd.

Av vad som framkommit i målet är det den skyddade arten uttern som framförallt skulle kunna störas av underhållsarbeten på den aktuella ledningen. Energimarknads-

inspektionen har även gjort gällande att ledningen kan komma att påverka förekomsten av strandskogar och våtmarker i Natura 2000-området och att vid bristfälligt underhåll verksamheten kan orsaka vandringshinder genom att avverkat eller röjt virke eller ris hamnar i vattnet, vilket skadar det fria flödet i ån samt att ledningsstoppar idag är impregnerat med kreosot, vilket kan vara olämpligt vid ett stolpbyte.

Genom koncessionsbeslutets allmänna villkor har E.ON Elnät skyldighet att bedriva verksamheten i huvudsak i enlighet med vad bolaget har angett i ansökan eller i övrigt åtagit sig i ärendet. E.ON Elnät är även i övrigt skyldig att följa miljöbalkens regler, bl.a. att samråda enligt 12 kap. 6 § miljöbalken när så krävs eller att söka tillstånd eller dispens men även att anmäla en verksamhet i förväg enligt miljöbalken. Bestämmelserna om Natura 2000-områden innebär att alla åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön inom ett sådant område är tillståndspliktiga. Mot bakgrund av vad som framkommit om naturvärdena i området gör Mark- och miljööverdomstolen bedömningen att underhållsåtgärder som kan komma att skada de aktuella naturvärdena i området antingen är tillståndspliktiga eller samrådspliktiga i erforderlig omfattning i och med bestämmelserna i miljöbalken.

Mark- och miljööverdomstolen anser att det inte har framkommit att det är miljömässigt motiverat att, utöver vad som följer av det allmänna villkoret och bestämmelserna i miljöbalken, föreskriva ett villkor i koncessionsbeslutet som särskilt reglerar en informationsplikt vid underhållsarbeten för den aktuella ledningen. Villkoret bör därför upphävas.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Lars Borg och Hans Nyman, referent, tekniska rådet Mikael Schultz och hovrättsrådet Christina Ericson.

Föredraganden har varit Julia Nyberg.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2016-12-14
meddelad i
Nacka Strand

Mål nr M 3460-16

KLAGANDE

EON Elnät Sverige AB, 556070-6060
205 09 Malmö

ÖVERKLAGAT BESLUT

Energimarknadsinspektionens beslut 2016-05-11 i ärende nr 2009-101383, se bilaga 1

SAKEN

Förlängd nätkoncession för linje för en luftledning i Näs i Örnköldsviks kommun

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen upphäver villkor 1.3 i Energimarknadsinspektionens beslut.
 2. Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet i övrigt.
-

Dok.Id 462147

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104 131 26 Nacka Strand	Augustendalsvägen 20	08-561 656 30 E-post: mmd.nacka.avdelning3@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	08-561 657 99	måndag – fredag 08:00-16:30

BAKGRUND

E.ON Elnät Sverige AB (E.ON) ansökte den 25 mars 2009 om förlängning av nätkoncession för linje för en 40 kV kraftledning mellan Näs transformatorstation och avgreningen till Näs, Örnsköldsviks kommun hos Energimarknadsinspektionen (Ei). Ei meddelade den 11 maj 2016 beslut om förlängd nätkoncession med följande villkor:

- 1.1 Verksamheten ska utöver vad som anges i beslutet bedrivas i huvudsak i enlighet med vad E.ON Elnät Sverige AB har angivit i ansökan med bilagor eller i övrigt åtagit sig i ärendet.
- 1.2 E.ON Elnät Sverige AB ska informera Länsstyrelsen i Västernorrlands län senast en månad innan planerade eller icke-brådskande underhålls- och reparationsåtgärder inom 100 meter från Natura 2000-området Moälven påbörjas. Vid brådskande reparationsåtgärder ska E.ON Elnät Sverige AB informera länsstyrelsen om åtgärderna så snart som möjligt.
- 1.3 Innan några ledningsstolpar byts ut ska E.ON Elnät Sverige AB samråda med Länsstyrelsen i Västernorrlands län. Samrådet ska hållas innan E.ON Elnät Sverige AB bestämt vilken stolptyp och monteringsmetod som ska användas. Vid stolpbyte ska så långt som möjligt sådana ledningsstolpar och monteringsmetoder väljas som minimerar riskerna för elskador på fåglar. Faslinorna får inte monteras vertikalt i förhållande till varandra.

E.ON har överklagat beslutet till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

E.ON har yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva villkor 1.2. E.ON har även yrkat att villkor 1.3 i första hand ska upphävas och att villkoret i andra hand ska ges följande lydelse.

Inför en åtgärd som omfattar byte av ledningsstolpar som *sammantaget kan anses väsentligt ändra naturmiljön*, ska koncessionshavaren samråda med länsstyrelsen. Samrådet ska genomföras innan koncessionshavaren har bestämt vilken stolptyp m.m. som ska användas vid ombyggnationen.

Till stöd för sin talan har E.ON anfört i huvudsak följande. Det har inte framkommit något som motiverar att särskild hänsyn ska tas till ledningens påverkan på Natura 2000-området Moälven utöver vad som angetts i villkor 1.1 och i miljökonsekvensbeskrivningen. Länsstyrelsen i Västernorrlands län (länsstyrelsen) har beslutat att ledningen inte kan antas medföra någon betydande miljöpåverkan, vilket innebära att de gjort bedömningen att den förnyade koncessionen inte kan antas medföra någon risk för skador antingen på riksintresse eller på Natura 2000-området om hänsyn tas vid framtida röjnings- och underhållsarbeten. Länsstyrelsen har inte framfört några krav eller önskemål om mottagande av information vid underhållsåtgärder. Det aktuella ledningsnätet går inte i Natura 2000-området. Natura 2000-området Moälven är utpekade som skyddsområde mot bakgrund av att det i området finns naturliga större vattendrag och vattendrag med flytbladsvegetation. Arter som är avsedda att skyddas är stensimpan och utter. Ingenting talar för att drift- och underhållsåtgärder på den befintliga ledningen skulle motverka bevarandemålen i Natura 2000-området. Omfattande byten av stolpar skulle kunna ha en påverkan, men ett sådant byte omfattas av samrådsskyldigheten i 12 kap. 6 § miljöbalken, varför inget särskilt villkor behöver uppställas. Risker för påverkan är mycket liten, i synnerhet vid arbete på stolpar med utbyte av enskilda komponenter. Det är enligt E.ON inte svårt att bedöma när risk för påverkan på Natura 2000-området kan uppstå. Däremot är det svårt att i förväg veta vilken typ av underhållsåtgärder som kan bli aktuella. Enligt E.ONs mening får det göras en bedömning vid det aktuella tillfället och då är de gällande bestämmelserna om Natura 2000-områdena tillräckliga. Vid bedömning att risk för påverkan finns tar E.ON kontakt med länsstyrelsen för en diskussion om eventuella särskilda skyddsåtgärder. Skulle villkor 1.2 följas innebär det att varje enskild åtgärd, oavsett storlek, var sådan att länsstyrelsen behöver informeras om det. Någon generell informationsskyldighet vid samtliga underhållsåtgärder är inte

nödvändig. Informationsskyldigheten kan inte anses stå i rimlig proportion till de risker som underhållsåtgärder kan medföra. Det saknas närmare precisering kring vad som menas med ”brådskanande reparationer” i villkor 1.2.

Ingenting har framkommit som motiverar att särskild hänsyn tas till fåglar i enlighet med villkor 1.3, varför villkoret saknar egentlig koppling till omständigheterna i det aktuella fallet. Fåglar en viktig aspekt att ta hänsyn till vid utformning av en luftledning, men det är inte den enda aspekten. Det har inte framkommit något som talar för att vertikalt placerade faslinor i det här fallet skulle vara väsentligt sämre för fågellivet. Att ledningen går över öppen mark och nära ett vattendrag kan inte i sig antas öka risken för att fåglar ska flyga in i ledningen. Ett förbud mot att använda en särskild monteringsmetod kan förhindra E.ON att i framtiden uppfylla kravet på bästa möjliga teknik som uppställs i 2 kap 3 § miljöbalken eller åsamka E.ON omotiverade merkostnader, särskilt eftersom koncessionen är meddelad på obestämd tid. De nu aktuella stolparna på ledningssträckan har horisontellt monterade faslinor. Det är av konstruktions- och driftmässiga skäl inte lämpligt att använda sig av olika monteringsmetoder för faslinor på samma ledning. Det är därför inte ett realistiskt scenario att E.ON skulle byta ut enstaka ledningsstolpar som kräver en annan monteringsmetod. Ett byte av monteringsmetod för faslinorna blir normalt aktuellt först när samtliga ledningsstolpar ska bytas ut. Kravet på samråd vid varje byte av ledningsstolpe är därför uppenbart obehövligt. Ett utbyte av en stolpe är mer eller mindre en rutinåtgärd, det är därför inte rimligt att kräva samråd vid varje sådant byte. Ett utbyte av ledningsstolpar som väsentligt ändrar naturmiljön bör omfattas av samrådskravet i 12 kap 6 § miljöbalken, varför det inte bör vara nödvändigt att uppställa ett villkor om detta. E.ON delar inte Ei:s syn på att E.ONs verksamheten aldrig skulle komma att aktivera samrådskravet i 12 kap. 6 § miljöbalken. Eftersom avsikten är att bedriva den befintliga ledningen i befintligt utförande i enlighet med den ansökan som ursprungligen lämnades in till Ei anser E.ON i det nu aktuella fallet att villkoret är uppenbart.

Ei har motsatt sig en ändring av villkoren. Ei har i huvudsak anfört följande. Enligt Ei torde det vara sällsynt att ens ett byte av samtliga ledningsstolpar skulle innebära

en väsentlig förändring av den lokala naturmiljön, med tanke på att naturmiljön vid upprepade tillfällen även annars utsätts för motsvarande intrång vid enstaka stolpbyten. I förarbetena till 12 kap. 6 § miljöbalken nämns upptagande av en ny ledningsgata som typexempel på när ett samråd enligt regeln ofta måste ske. I det fallet det rör sig om en tydlig och konkret förändring från den naturtyp som fanns före det att ledningsgatan togs upp, till skillnad från vad som händer vid stolpbyten. Det är därför osannolikt att samrådsskyldigheten i 12 kap. 6 § miljöbalken någonsin aktiveras för E.ONs verksamhet när det gäller befintliga ledningar. Att E.ON på frivillig basis tar kontakt med länsstyrelsen för samråd i vissa fall är inte detsamma som att en sådan skyldighet skulle finnas. Inte heller har E.ON gjort några konkreta åtaganden om att samråda med länsstyrelsen i något fall.

E.ON har inte gjort några åtaganden gällande hur påverkan på Natura 2000-området Moälven ska undvikas. Inte heller har E.ON tydligt förklarat under vilka förutsättningar som bolaget kommer att samråda med länsstyrelsen. Att ledningen går mycket nära ett Natura 2000-område är tillräckligt för att en påverkan kan ske som bör bedömas särskilt. Ei:s bedömning är att det är mycket svårt att på förhand bedöma vilka typer av arbeten som kan utföras på ledningen som kan påverka miljön i vattnet. Ledningsstolpar i trä är vanligtvis impregnerade med kreosot, som har ett visst inläckage till omgivningen. Det är dock inte säkert att detta impregneringsmedel kommer att vara det som används i framtiden på nya ledningsstolpar, eller att nya ledningsstolpar är gjorda av trä. Arbeta som innebär utbyte av enstaka komponenter på ledningen bör visserligen sällan påverka miljön i Natura 2000-området, men det beror på hur arbetet utförs. Maskiner kan komma att användas för transport till ledningen och risk för läckage kan förekomma. Eftersom länsstyrelsen är den myndighet som prövar ansökningar om tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken och är tillsynsmyndighet över sådana verksamheter som kräver tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken är det viktigt att länsstyrelsen får kännedom om arbeten nära Moälven. Det är inte nödvändigt att E.ON och länsstyrelsen belastas med en samrådsskyldighet i varje enskilt fall. Istället är det tillräckligt att länsstyrelsen informeras. Det finns med andra ord inget krav på att E.ON inväntar någon aktivitet från länsstyrelsen eller något antagande att

länsstyrelsen i varje fall ska vidta några åtgärder. Informationen skulle kunna skickas till länsstyrelsen genom ett e-brev där helt rutinmässiga och enkla kommande arbeten beskrivs. Om det istället rör sig om mer omfattande arbeten kan det krävas annan form av kontakt. Eftersom samrådskravet enligt 12 kap. 6 § miljöbalken aldrig kommer att utlösas för arbeten på en befintlig ledning inom ramen för gällande nätkoncession, är det nödvändigt med ett särskilt krav på information till länsstyrelsen. Inte ens när E.ON byter stolpar närmast stranden kommer det att vara fråga om någon väsentlig ändring av naturmiljön, trots att det finns en uppenbar risk för störning på strandmiljön.

Ei gör i varje ärende en bedömning av vilka villkor som är nödvändiga och samtidigt rimliga. Att en villkorsformulering återanvänds i flera ärenden innebär inte att den används utan en underliggande och ärendeanpassad bedömning. Den aktuella ledningen går över öppen mark och nära ett vattendrag. Fåglar kan av den anledningen förväntas vistas i området mer än vad som är normalt för att söka föda och de öppna ytorna ökar risken för påflygning när fåglarna flyger lågt och inte ser ledningen. En ändring av villkoret i enlighet med det som föreslagits av E.ON medför att samrådsskyldigheten bara aktiveras i de fall där samrådsskyldigheten i 12 kap. 6 § miljöbalken aktiveras. E.ONs förslag till skrivning skulle därför göra att samrådskravet i villkor 1.3 överhuvudtaget aldrig aktualiserades. Fåglar utgör inget särintresse vid Ei:s tillståndsprövning, Däremot är det skador på fåglar, tillsammans med påverkan på landskapsbilden och markskador på våtmarker, som utgör den största och tydligaste miljöpåverkan som en befintlig luftledning medför. Villkor 1.3 är ett utflöde av principen om bästa möjliga teknik och preciserar tillämpningen av principen på E.ONs verksamhet. E.ON ska visserligen alltid tillämpa miljöbalkens allmänna hänsynsregler i sin verksamhet, men det innebär inte att det saknas anledning att ställa särskilda krav på försiktighetsåtgärder. Redan risken för att ledningen medför en negativ påverkan på fågellivet är tillräcklig för att Ei ska behöva föreskriva villkor för verksamhetens bedrivande, i sådana fall som detta där verksamhetsutövaren själv inte gjort tillräckliga åtgärder. Ei har gjort en avvägning mellan de kostnader som ett krav på samråd och ett krav på att så långt som möjligt välja fågelvänligare ledningsstolpar kan medföra mot den miljönytta som kraven

kan förväntas ha. Nyttan består dels i att ledningen successivt utgör en allt mindre risk för fåglar och dels i att länsstyrelsen, som är huvudsaklig tillsynsmyndighet avseende artskyddsfrågor, får både en möjlighet att delta i processen att välja stolputtförande och en kännedom om vilket utförande som till slut väljs. Med tanke på den stora risk för fågeldöd som en luftledning innebär, i synnerhet för större fåglar, är Ei:s bedömning att det är rimligt att ställa de krav som Ei gjort genom sitt beslut om nätkoncession.

Länsstyrelsen i Västernorrland (länsstyrelsen) har i yttrande anfört följande. Länsstyrelsen har inga synpunkter på att villkor 1.2 upphävs i enlighet med E.ONs yrkande. Bestämmelserna om Natura 2000 innebär att alla åtgärder som kan innebära en väsentlig påverkan på miljön inom ett Natura 2000-område är tillståndspliktiga. E.ON är därför förpliktade att vid alla underhållsåtgärder ta hänsyn till Natura 2000-områden och säkerställa att ingen risk för påverkan föreligger. Därmed bedömer länsstyrelsen att inget generellt krav på samråd vid underhållsåtgärder i anslutning till Natura 2000-området behöver villkoras i koncessionsbeslutet.

Länsstyrelsen anser att villkor 1.3 bör kvarstå, dock efter viss omformulering. Enligt länsstyrelsen är det olämpligt att använda begreppet ”väsentligt ändra naturmiljön” i villkorsformuleringen, såsom i E.ONs förslag på villkor. Detta uttryck kommer från 12 kap. 6 § miljöbalken, d.v.s. bestämmelserna om samråd vid åtgärder som väsentligt förändrar naturmiljön. Det samråd som avses i villkor 1.3 bör enligt länsstyrelsen omfatta alla miljöfrågor som blir aktuella vid en ombyggnad, bl.a. påverkan på fåglar. Länsstyrelsen föreslår därför att villkoret formuleras enligt följande.

Inför en åtgärd som omfattar byte av samtliga ledningsstolpar ska E.ON Elnät Sverige AB samråda med länsstyrelsen och den kommunala nämnd som är ansvarig för tillsyn avseende miljöfarlig verksamhet. Vid samrådet ska hänsyn tas till vilka stolptyper,

ledningsfästen och monteringsmetoder som minimerar risken för
elskador på eller barriäreffekter för fåglar.

Statkraft Sverige AB, Vattenfall Eldistribution AB, X, Y, Z och

Örnsköldsviks kommun har beretts tillfälle att yttra sig i målet. Något yttrande
från dessa har inte inkommit till domstolen.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser, utöver vad som anges nedan, framkommer av Ei:s
beslut.

I 2 kap. 11 § ellagen (1997:857) anges följande. En nätkoncession ska förenas med
de villkor som behövs för att skydda allmänna intressen och enskild rätt samt med
de villkor för anläggningens utförande och nyttjande som behövs av säkerhetsskäl
eller för att i övrigt skydda människors hälsa och miljön mot skador och olägenheter
och främja en långsiktigt god hushållning med mark och vatten och andra resurser
eller som av annat skäl behövs från allmän synpunkt.

I det nu aktuella målet är det fråga om en förlängning av en nätkoncession för en
redan befintlig ledning. Detta innebär att inga anläggningsåtgärder kommer att
behöva vidtas med anledning av den aktuella koncessionen, men det kommer att
fortsättningsvis krävas vissa underhålls- och reparationsåtgärder. Enligt mark- och
miljödomstolen kan även denna typ av löpande arbeten motivera att koncessionen
förenas med vissa villkor till skydd för miljön.

Villkor 1.2

Villkor 1.2 rör informationsskyldighet vid planerade eller icke-brådskande
underhålls- och reparationsåtgärder inom 100 meter från Natura 2000-området
Moälven. E.ON har menat att detta villkor är alltför långtgående och inte kan anses
stå i proportion till de kostnader och olägenheter som uppkommer för bolaget. Ei
har anfört att då det rör sig om åtgärder i närheten av ett Natura 2000-område finns

det större anledning att ställa krav på information. Länsstyrelsen har inte haft några synpunkter på att villkor 1.2 upphävs.

Domstolen konstaterar att de eventuella underhålls- och reparationsåtgärderna som kan komma att utföras i anslutning till Natura 2000-området endast beskrivits i generella ordalag av E.ON. E.ON har kortfattat beskrivit några av de risker som kan uppkomma i samband med åtgärder som är vanliga i närheten av vattendrag. Det saknas dock utredning kring vilken påverkan de olika åtgärderna kan komma att ha på Natura 2000-området. Domstolen delar inte E.ONs uppfattning om att samrådsskyldigheten i 12 kap. 6 § miljöbalken är tillräcklig för att tillgodose att Natura 2000-området inte kommer att påverkas, särskilt med tanke på det starka skyddsintresse som råder för Natura 2000-områden. Det har i domstolens mening inte framkommit att Natura 2000-området inte skulle kunna komma att påverkas även av mindre underhålls- och reparationsåtgärder på ett sådant sätt att det skulle vara motiverat att upphäva villkor 1.2. Villkoret framstår inte heller som oproportionerligt betungande för E.ON. Länsstyrelsen har tillstyrkt ett upphävande av villkor 1.2, men domstolen gör ändå bedömningen att tillsynen över Natura 2000-området bättre kan säkerställas om villkoret om informationsskyldighet kvarstår. Villkor 1.2 ska därför kvarstå, varför E.ONs yrkande avslås i den delen.

Villkor 1.3

Villkor 1.3 innebär att den aktuella ledningen i framtiden inte får ändras så att faslinor monteras vertikalt i förhållande till varandra och att byte av stolpar alltid ska föregås av samråd med länsstyrelsen. E.ON har anfört att det är olämpligt och obehövt att föreskriva villkor kring framtida val av ledningsstolpar och monteringsmetod. Ei har ansett att villkoret är behövt i detta fall och att det rimligt. Länsstyrelsen har ansett att villkor 1.3 bör kvarstå, efter viss omformulering. Då endast E.ON har överklagat Ei:s beslut är det inte möjligt för domstolen att ändra villkor 1.3 på så som länsstyrelsen har föreslagit i den mån det skulle innebära en skärpning av villkoret.

Ansökan avser befintlig ledning i befintligt skick. Ei har inte funnit skäl att som villkor till koncessionen föreskriva någon omedelbar ändring i utförandet av stolpar eller monteringsätt.

I det allmänna villkoret, villkor 1.1, föreskrivs att verksamheten i huvudsak ska bedrivas i enlighet med vad E.ON har angett i ansökan eller åtagit sig i ärendet. Vid underhåll och renovering av ledningen ska alltså i huvudsak nuvarande stolptyp väljas och faslinorna monteras på samma sätt som i dagsläget även i framtiden. Vissa mindre ändringar i ledningens utformande bör kunna ske inom ramen för det aktuella koncessionstillståndet. Om det från koncessionshavarens sida skulle uppkomma ett behov av ändring av ledningens utförande kan en ansökan villkorsändring ske, se 2 kap. 15 j § ellagen. I vissa fall kan en ändring av ledningen, genom exempelvis byte av stolpar, innebära att naturmiljön avsevärt förändras, vilket utlöser en skyldighet att samråda med länsstyrelsen i enlighet med 12 kap. 6 § miljöbalken.

Sammantaget finner mark- och miljödomstolen inte att det har framkommit att det är miljömässigt motiverat att, utöver vad som följer av det allmänna villkoret och bestämmelserna i miljöbalken om samråd, föreskriva särskilda villkor om utbyte av stolpar och montering av faslinor. Mark- och miljödomstolen upphäver därför villkor 1.3, i enlighet med vad som har yrkats av E.ON.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se [bilaga 2](#) (DV 427)

Överklagande senast den 4 januari 2017. Prövningstillstånd krävs

Marianne Wikman Ahlberg

Ingrid Johansson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Marianne Wikman Ahlberg, ordförande, och tekniska rådet Ingrid Johansson. Föredragande har varit tingsnotarien Anna Gjersvold.